

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Divi Avrelii Avgvstini Hippon. Episcopi Meditationes,
Soliloquia et Manuale**

Augustinus, Aurelius

Coloniae Agrippinae, 1649

Capitvm Manvalis Divi Avrelii Avgvstini Hipponensis Episcopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54885](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54885)

MANVALE
D. AVGVSTINI,
SEV LIBELLVS

De Contemplatione Christi, sive de Verbo Dei, quo sopita cælestis desiderii memoria renovetur.

P R Æ F A T I O.

QVONIAM in medio laqueorum positi sumus, facile à cælesti desiderio frigesimus. Quapropter assiduo indigemus munimento, ut expergefati ad Deum nostrum, verum & summum bonum, cum defluimus, recurramus. Idcirco non præsumptionis temeritate, sed magna Dei mei dilectione, huic opusculo ad laudem ejus operam dedi; ut ex elegantioribus dictis sanctorum Patrum, breve & manuale verbum de Deo meo mecum semper haberem: ex cujus lectionis igne, quoties tepesco, in ejus accendat amorem. Nunc adesto mihi Deus meus, quem quero, quem diligo, quem corde, & ore confiteor, & qua valeo virtute, laudo atque adoro.

2. Mens mea devota tibi, tui amore accensa, tibi spirans, tibi inhians, te solum videre desiderans: nihil habet dulce nisi de te loqui, de te audire, de te scribere, de te conferre, tuam gloriam frequenter sub corde revolvere: ut tui suavis memoria sit inter hos turbines aliqua repausatio mea. Te ergo invoco, desideratissime, ad te clamo clamore

re magno in toto corde meo. Et cum te invoco, utique in me ipso invoco. Quoniam omnino non essem, nisi tu esses in me: & nisi ego essem in te, non esses in me. In me es, quoniam in memoria mea manes: ex ea cognovi te, & in ea invenio te, cum reminiscor tui, & delector in te, ex quo omnia, per quem omnia, & in quo omnia.

CAPVT I.

De mirabili essentia Dei.

I. **T**V, Domine, cælum & terram imples, omnia portans sine onere, omnia implens sine inclusione. Semper agens, semper quietus; colligens, & non egens; quaerens, cum nihil desit tibi; amans, nec æstuans; zelans, & securus es. pœnitet te, & non doles; irasceris, & tranquillus es; opera mutas, sed non mutas consilium; recipis quod invenis, & nunquam amisisti; nunquam inops, & gaudes lucris; nunquam avarus, & usuras exigis; supererogas, cui non debes; vel semper; superogatur tibi, ut debeas.

2. Ecquis habet quicquam non tuum? Reddis debita, nulli debens; donas debita, nihil perdens. Qui ubique es, & ubique totus; qui sentiri potes, & videri non potes; qui nusquam dees, & tamen ab iniquorum cogitationibus longe es; qui nec ibi dees, ubi longe es: quia ubi non es per gratiam, ades per vindictam; qui ubique præsens es, & vix inveniri potes. Quem stantem sequimur, & apprehendere non valemus. Qui

N 5

tenes

tenes omnia , imples omnia , circumplecteris omnia , superexcedis omnia , sustines omnia.

3. Qui corda fidelium doces sine strepitu verborum. Qui locis non distenderis , nec temporibus variaris , nec habes accessus & recessus : qui habitas lucem inaccessibilem , quam nullus hominum vidit , nec videre potest. In te manens quietus ubique circuis totum. Non enim scindi & dividi potes , quia vere unus es : nec in partes efficeris , sed totus totum tenes , totum imples , totum illustras & possides.

C A P V T II.

De indicibili scientia Dei.

1. **S**I totum mundum libri repleant , tua scientia inenarrabilis non potest enarrari. Quoniam vero indicibilis es , nullo modo scribi poteris , nec concludi. Tu es fons lucis divinæ , & Sol claritatis æternæ. Magnus es sine quantitate , & ideo immensus. Bonus sine qualitate , & ideo vere & summe bonus , & nemo bonus , nisi tu solus. Cujus voluntas , opus est : cujus velle , posse est. Qui omnia quæ ex nihilo creasti , sola voluntate fecisti. Qui omnem creaturam tuam absque indigentia aliqua possides , & sine labore gubernas , & absque tædio regis , & nihil est quod conturbet ordinem imperii tui , vel in summis , vel in imis.

2. Qui in omnibus locis sine loco haberis : & omnia contines sine ambitu , & ubique præsens es sine situ & motu. Qui nec mali auctor

auſtor es, quod facere non potes. Qui nihil non potes, nec unquam quicquam te feciſſe pœnituit. Cujus bonitate facti ſumus, & juſtitia pœnas luimus, & clementia libera- mur. Cujus omnipotentia omnia gubernat, regit, & implet, quæ creavit. Nec ideo te implere omnia dicimus, ut te contineant; ſed ipſa potius à te continentur. Nec parti- culatim imples omnia, nec ullatenus ita pu- tandum eſt, ut unaquæque res pro magni- tudine ſuæ portionis capiat te: id eſt maxi- ma majus, minima minus; dum ſis potius ipſe totus in omnibus, & omnia in te. Cujus omnipotentia omnia concludit, nec evaden- di potentiam tuam quis aditum invenire po- terit. Qui enim te non habet placatum, ne- quaquam evadet iratum.

C A P V T I I I.

De deſiderio animæ ſentientis Deum.

I. **T**E igitur clementiſſime Deus invocò in animam meam, quam præparas ad capiendum te ex deſiderio, quod inspiras ei. Intra, rogo, in eam, & coapta eam tibi, ut poſſideas illam, quam feciſti & refeciſti; ut habeam te velut ſignaculum ſuper cor meum. Quæſo piſſime, invocantem te non deſeras; quia priuſquam te invocarem, me vocaſti, & quæſiſti: ut ego ſervus tuus te quærerem, quærendo invenirem, & inven- tum amarem. Quæſivi, & inveni te Domi- ne, & amare deſidero. Auge deſiderium meum, & da quod peto; quoniam ſi cuncta quæ feciſti mihi dederis, non ſufficit ſervo tuo,

tuo, nisi teipsum dederis. Da ergo teipsum mihi: Deus meus redde te mihi. En amo te, & si parum est, amem validius. Tui ergo amore teneor, tui desiderio flagro, tui dulci memoria delector.

2. Ecce, dum tibi mens mea suspirat, & tuam ineffabilem pietatem meditatur, ipsa carnis sarcina minus gravat, cogitationum tumultus cessat, pondus mortalitatis & miseriarum more solito non hebetat; silent cuncta, tranquilla sunt omnia. Cor ardet, animus gaudet, memoria viget, intellectus lucet, & totus spiritus, ex desiderio visionis tuæ accensus, invisibilem amore rapi se videt. Assumat spiritus meus pennas ut Aquilæ; volet, & non deficiat: volet, & perveniat usque ad decorem domus tuæ, & thronum gloriæ tuæ; & ibi super mensam refectiois civium supernorum pascatur de occultis tuis, in loco pascuæ juxta fluentia plenissima. Tu esto exultatio nostra, qui es spes nostra, salus atque redemptio. Tu esto nostrum gaudium, qui es futurus præmium. Te semper quærat anima mea, & tu præsta ut quarendo non deficiat.

C A P V T I V.

De miseria anima, quæ Dominum nostrum Iesum Christum non amat, nec querit.

1. **V**Æ miserae animæ, quæ Christum non quærit, nec amat, arida manet & misera. Perdit quod vivit, qui te Deum non diligit. Qui curat vivere non propter te, Domine, nihil est, & pro nihilo est. Qui tibi
vive-

vivere recusat, mortuus est. Qui tibi non sapit, desipit. Misericordissime, tibi me commendo, reddo, & concedo; per quem sum, vivo, & sapio: in te confido, spero, & totam spem meam pono, per quem resurgam, vivam, & requiescam. Te cupio, diligo, adoro: cum quo manebo, regnabo, & beatus ero. Anima quæ te non quarit, nec diligit, mundum diligit, peccatis servit, & vitiis subiecta est: nunquam quieta, nunquam secura est. Famuletur tibi semper mens mea, piissime. Suspiret tibi semper peregrinatio mea: ardeat in amore tui cor meum.

2. Requiescat in te, Deus meus, anima mea: contempletur te in mentis excessu: cantet laudes tuas in jubilatione: & hæc sit in hoc exilio meo consolatio mea. Confugiat mens mea sub umbra alarum tuarum, ab æstibus cogitationum sæculi hujus. Repaulet in te cor meum, cor mare magnum tumens fluctibus. O dives omnium bonarum dapum, supernæ satietatis opulentissimæ largitor, Deus; da lassio cibum, collige dispersum, libera captivum, & reintegra scissum. En stat ad ostium, & pulsat. Obsecro per viscera misericordiæ tuæ, quibus visitasti nos oriens ex alto, jube pulsanti misero aperiri, ut liberis gressibus ingrediatur ad te, & requiescat in te. & reficiatur de te pane cœlesti. Tu enim es panis, & fons vitæ: tu lumen claritatis æternæ: tu omnia ex quibus vivunt recti, qui diligunt te.

C A P V T V.

De desiderio animæ.

1. **D**Eus, lumen cordium te videntium & vita animarum te amantium, & virtus cogitationum te quærentium: da ut sancto tui amoris inhaeream. Veni, rogo, in cor meum, & ab ubertate voluptatis tuæ inebria illud, ut obliviscar ista temporalia. Pudet ac piget me talia pati, qualia mundus iste agit. Triste est mihi quod video, grave est omne quod de transitoriis audio. Adjuva me Domine Deus meus, & da lætitiã in corde meo: veni ad me, ut videam te. Sed angusta est mihi domus animæ meæ, quousque venias ad eam, & dilatetur à te. Ruinosa est, refice eam. Habet plurima, quæ offendunt oculos tuos; fateor, & scio: sed quis mundabit eam, aut cui alteri præter te clamabo: Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce servo tuo?

2. Fac me dulcis Christe, bone Iesu, fac me, rogo, amore & desiderio tui deponere onus carnalium desideriorum, & terrenarum concupiscentiarum. Dominetur carni anima, animæ ratio, rationi gratia tua, & tuæ me interius & exterius subde voluntati. Tribue mihi, ut laudet te cor meum, & lingua mea, & omnia ossa mea. Dilata mentem meam, & attolle intuitum cordis mei; ut vel rapida cogitatione spiritus meus attingat te, æternam sapientiam super omnia manentem. Dissolve me, oro, à vinculis, quibus

bus constrictus teneor, ut relinquens omnia ista, tibi serviam, tibi soli inhæream, tibi soli intendam.

CAPVT VI.

De fœlicitate animæ à terreno carcere resolutæ.

1. **F**œlix anima, quæ terreno resoluta carcere, libera, cælum petit; quæ te dulcissimum Dominum facie ad faciem cernit; quæ nullo metu mortis afficitur, sed de incorruptione perpetuæ gloriæ latatur. Tranquilla est & secura; jam non timet hostem, nec mortem. Habet te pium Dominum, quem diu quæsiuit, semperque amavit: hymnidicis sociata choris, melliflua perpetuæ festivitatis carmina, ad laudem gloriæ tuæ, rex Christe, bone Iesu, in æternum concinit. Inebriata enim ab ubertate domus tuæ; & torrente voluptatis tuæ potas eam. Fœlix societas supernorum civium, & gloriosa solemnitatis omnium ad te redeuntium ab huius nostræ peregrinationis tristi labore, ad amœnitatem pulchritudinis, ad formositatem totius splendoris, atque dignitatem totius elegantia: ibi te jugiter, Domine, tui cives cernunt. Nihil omnino, quod conturbet mentem, ibidem auribus datur.

2. Quæ cantica? Quæ organa? Quæ cantilena? Quæ melodiæ ibi sine fine decantantur? Sonant ibi semper melliflua hymnorum organa, suavissima Angelorum melodia, cantica canticorum mira; quæ ad laudem & gloriam tuam, à supernis civibus decan-

decantantur. Amaritudo, & omnis fellis asperitas, in regione tua locum non habent. Non enim est ibi malus, neque malitia. Non est adversarius & impugnans, nec est ulla peccati illecebra. Nulla est ibi indigentia, dedecus nullum, rixa nulla, nullum improperium, causatio nulla, nullus timor, nulla inquietudo, nulla poena, nulla dubietas, nulla violentia, nulla discordia: sed est ibi pax summa, charitas plena, jubilatio & laus Dei aeterna, sine fine secunda requies, & gaudium semper in Spiritu sancto.

3. O quam fortunatus ero, si audivero jucundissimas civium tuorum cantilenas, carmina melliflua, laudes summæ Trinitati debito honore promentia! Sed & nimium foelix, si ego ipse meruero cantare canticum Domino Iesu Christo, de dulcibus canticis Sion.

C A P V T VII.

De gaudio Paradisi.

I. **O** Vita vitalis, vita sempiterna, & sempiterna beata! Vbi gaudium sine mœrore, requies sine labore, dignitas sine tremore, opes sine amissione, sanitas sine languore, abundantia sine defectione, vita sine morte, perpetuitas sine corruptione, beatitudo sine calamitate: ubi omnia bona in charitate perfecta; ubi species & visio facie ad faciem; ubi plena scientia in omnibus & per omnia; ubi summa Dei bonitas cernitur, & lumen illuminans à Sanctis glorificatur; ubi præsens majestas Dei con-

conspicitur; & hoc vitæ cibo, sine defectu, mens intuentium satiatur; vident semper, & videre desiderant; sine anxietate desiderant, & sine fastidio fatiantur.

2. Vbi verus Sol justitiæ mira suæ pulchritudinis visione omnes reficit: & ita universos cœlestis patriæ cives illuminat, ut luceant ipsi: lumen videlicet illuminatum per divinum lumen, illuminans ultra omnem Solis nostri splendorem, atque cunctarum stellarum claritatem: Immortali adherentes Deitati, ac per hoc immortales & incorruptibiles facti, juxta promissionem Domini Salvatoris: Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum, & illi sint mecum, ut videant claritatem meam, ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, & ipsi in nobis unum sint.

CAPVT VIII.

De Regno cœlorum.

1. **R**egnum cœlorum, regnum foelicissimum, regnum carens morte, & vacans sine; cui nulla tempora succedunt per ævum. Vbi continuus sine nocte dies, nescit habere tempus; ubi victor miles post laborem, donis ineffabilibus cumulatur, nobile perpetua caput amplectente corona.

2. Vtinam remissa peccatorum mole me ultimum servorum Christi, juberet divina pietas hanc carnis sarcinam deponere; ut in suæ civitatis gaudia æterna repausandus transirem, sanctissimis supernorum choris in-

O

teref-

teressem, cum beatissimis spiritibus gloriae conditoris assisterem, praesentem Dei vultum cernerem, nullo mortis metu tangerer, de perpetuae immortalitatis incorruptione securus gauderem, & scienti omnia conjunctus omnem ignorantiae caecitatem amitterem: terrena cuncta parvipenderem, convallem lachrymarum istam intueri vel reminisci ulterius non dignarer; ubi vita laboriosa, vita corruptibilis, vita omni amaritudine plena, vita domina malorum, ancilla inferorum.

3. Quam humores tumidant, dolores extenuant, ardores exsiccant, aëra morbidant, esca inflant, jejunia macerant, joci solvunt, tristitia consumunt, sollicitudo coarctat, securitas hebetat, divitiae jactant, paupertas dejicit, juvenus extollit, senectus incurvat, infirmitas frangit, moeror deprimit; diabolus insidiatur, mundus adulatur, caro deletatur; anima excacatur, totus homo conturbatur. Et his tot & tantis malis mors furibunda succedit; vanisque gaudiis ita finem imponit, ut cum esse desierint, nec fuisse putentur.

C A P V T IX.

Quomodo post nimios ploratus maestam animam consolatur Deus.

1. **S**ed quas laudes, quasve gratiarum actiones, tibi referre valeamus, Deus noster; qui nos etiam inter has tantas mortalitatis nostrae arumnas non desinas consolari mira visitatione gratiae tuae? Ecce me miserum

ferum multis mœroribus plenum, dum vitæ meæ finem timeo, dum peccata mea confidero, dum iudicium tuum formido, dum mortis horam cogito, dum supplicia tartari horreo; dum opera mea, qua districtione & discussione à te pensentur, ignoro, dum quo fine illa clausurus sim, penitus nescio.

2. Cumque hæc & alia multa mecum sub corde retracto, consolaturus ades solita pietate Domine Deus, & inter has querelas nimiosque ploratus ac profunda cordis suspiria assumis mœstam & anxiam mentem super alta juga montium, ad areolas usque aromatatum, & collocas me in loco pascuæ, secus rivulos dulcium aquarum; ubi præparas in conspectu meo mensam multiplicis apparatus, quæ fatigatum spiritum repauset, & corde triste lætificet: quibus tandem refocillatus deliciis, multarum miseriarum mearum oblitus, levatus super altitudinem terræ, in te vera pace quiesco.

CAPVT X.

De dulcedine divini amoris.

1. **A**mo te Deus meus, amo te, & magis atque magis amare te volo. Da mihi, Domine Deus meus, speciose præ filiis hominum, ut desiderem te, ut amem te quantum volo, & quantum debeo. Immensus es, & sine mensura debes amari; præsertim à nobis, quos sic amasti, sic salvasti, pro quibus tanta & talia fecisti.

2. O amor, qui semper ardes, & nunquam extingueris! dulcis Christe, bone Iesu,

charitas Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, dulcedine tua, dilectione tui, desiderio tui, charitate tua, iucunditate & exultatione tua, pietate & suavitate tua, voluptate & concupiscentia tui; quæ sancta est & bona, quæ casta est & munda; ut totus dulcedine amoris tui plenus, totus flamma tuæ charitatis vaporatus, diligam te, Dominum meum dulcissimum, & pulcherrimum, ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex totis viribus meis, & ex omni intentione mea: cum multa cordis contritione, & lachrymarum fonte: cum multa reverentia & tremore: habens te in corde & in ore, & præ oculis meis semper & ubique; ita ut nullus in me adulterinis amoribus pateat locus.

CAPVT XI.

De preparatione nostræ redemptionis.

I. **P**ulcherrime Iesu Christe, rogo te, per illam sacratissimam effusionem pretiosissimi sanguinis tui, quo redempti sumus, da mihi cordis contritionem & lachrymarum fontem, præcipue dum preces & orationes tibi offero. Dum tuæ laudis tibi psalmodiam decanto. Dum mysterium nostræ redemptionis, manifestum misericordiæ tuæ iudicium, recolo vel profero. Dum sacris altaribus, licet indignus, assisto: cupiens tibi offerre illud mirabile & cæleste sacrificium, omni reverentia & devotione dignum; quod tu, Domine Deus meus, sacerdos immaculate, instituisti, & offerre præcepisti in commemora-

morationem tuæ charitatis; mortis scilicet, & passionis pro salute nostra, pro quotidiana nostræ fragilitatis reparatione.

2. Confirmetur mens mea, inter tanta mysteria, dulcedine præsentia tuæ; sentiat te sibi adesse, & lætetur coram te, ignis, qui semper lucet, amor, qui semper ardet; dulcis Christe, bone Iesu, lumen æternum & indeficiens; panis vitæ, qui nos reficis, & in te non deficis; quotidie comederis, & semper integer manes: resplende mihi, accende me, illumina & sanctifica vas tuum, de malitia evacua, imple de gratia, & plenum conserva; ut ad salutem animæ meæ manducem cibum carnis tuæ: quatenus manducando te, vivam de te, vivam per te, perveniam ad te & repausem in te.

C A P V T X I I.

De Gaudio.

1. **O** Dulcedo amoris, & amor dulcedinis; comedat te venter meus, & nectare tui amoris repleantur viscera mea, & eructet mens mea verbum bonum. Charitas Deus meus, mel dulce, lac niveum, cibus & gaudium, fac me crescere in te: ut sano palato possis manducari à me. Tu es vita mea, qua vivo; spes cui inhæreo; gloria, quam adipisci desidero. Tu mihi cor tene, mentem rege, intellectum dirige, amorem erige, animum suspende, & in superna fluentia os sitientis te spiritus trahe.

2. Taceat, quæso, tumultus carnis; con-

tescant phantasiae terrarum & aquarum, aëris & poli. Taceant somnia, & imaginariae revelationes: omnis lingua, omne signum, & quicquid transeundo fit. Sileat sibi & ipsa anima, & transeat se, non cogitando se, sed te Deus meus: quoniam tu es revera tota spes & fiducia mea. Est enim in te Deo & Domino nostro Iesu Christo, dulcissimo & benignissimo atque clementissimo, uniuscujusque nostrum & portio, & sanguis, & caro. Vbi ergo portio mea regnat, ibi regnare me credo. Vbi sanguis meus dominatur, ibi dominari me confido. Vbi caro mea glorificatur, ibi gloriosum me esse cognosco. Quamvis peccator sim, de hac tamen communione gratiae non diffido: Et si peccata mea prohibent, substantia mea requirit. Et si delicta propria me excludunt, naturae communio non repellit.

C A P V T XIII.

*Quod Verbum incarnatum sit causa
spei nostrae.*

1. **N**on enim tam inimicus est Dominus, ut non diligat carnem suam, membra sua, & viscera sua. Desperare utique potuissem propter nimia peccata mea & vitia, culpas & infinitas negligentias meas, quas egi, & quotidie indefinenter ago, corde, ore, & opere, & omnibus modis, quibus humana fragilitas peccare potest; nisi Verbum tuum, Deus meus, caro fieret, & habitaret in nobis.

2. Sed

2. Sed desperare jam non audeo, quoniam subditus ille tibi usque ad mortem, mortem autem crucis, tulit chirographum peccatorum nostrorum, & affigens illud cruci, peccatum crucifixit, & mortem. In ipso autem securus respiro, qui sedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis. In ipso confisus, ad te pervenire desidero, in quo jam resurreximus & reviximus, jam in coelum conscendimus, & in coelestibus confidemus. Tibi laus, tibi gloria, tibi honor, tibi gratiarum actio.

CAPVT XIV.

*Quod quanto major sit de Deo meditatio,
tanto sit & dulcior.*

1. **P**iiissime Domine, qui sic nos amasti, & salvasti, sic vivificasti & sublimasti. Piiissime Domine, quam dulcis est memoria tui! Quanto magis in te meditor, tanto es mihi dulcior & amabilior. Idcirco delectant me valde bona tua puro mentis intuitu, & dulcissimo pii amoris affectu, in loco peregrinationis meae, juxta modulum meum. Interim quamdiu his fragilibus subsisto membris, miram tui dilectionem & pulchritudinem indefinenter cupio desiderare & considerare: tuae enim charitatis jaculo vulnexus sum: tui vehementer desiderio flagro; ad te pervenire cupio, te videre desidero. Idcirco super custodiam meam stabo, & vigilantibus oculis psallam spiritu, psallam & mente; & totis viribus meis te, factorem & refectorem mei,

collaudabo. Polum penetrabo mente, & desiderio tecum ero; ut in præfenti quidem miseria solo corpore tenear: tecum autem cogitatione & aviditate, atque omni desiderio sim semper; quatenus ibi sit cor meum, ubi tu es, thesaurus meus desiderabilis, incomparabilis, multumque amabilis.

2. Sed ecce, Deus meus piissime ac misericordissime, dum tuæ immensæ bonitatis & pietatis gloriam considerare volo, cor meum non sufficit: excedit enim omnem sensum humanæ mentis tuum decus, tua pulchritudo, tua virtus, tua gloria, tua magnificentia, tua majestas, & tua charitas. Sicut inestimabilis est tuæ gloriæ splendor, ita ineffabilis est æternæ tuæ charitatis benignitas; qua illos, quos de nihilo creasti, adoptas in filios, & tibi conjungis.

C A P V T X V.

Quod desideranda sint pro Christo tribulationes in hac vita.

I. **O** Anima mea, si quotidie oporteret nos tormenta perferre, si ipsam gehennam longo tempore tolerare, ut Christum in gloria sua videre possemus, & Sanctis ejus sociari; nonne dignum esset pati omne quod triste est, ut tanti boni tantæque gloriæ participes haberemur? Insidentur ergo daemones, parent suas tentationes, frangant corpus jejunia, premant carnem vestimenta, labo-

labores gravent, vigilia exsiccent; clamet in me iste, inquietet me ille vel ille, frigus incurvet, conscientia murmuret, calor urat, caput doleat, pectus ardeat, infletur stomachus, pallescat vultus, infirmer totus; deficiat in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus; ingrediatur putredo in ossa mea, & subter me scateat: ut requiescam in die tribulationis, & ascendam ad populum accinctum nostrum.

2. Quæ enim erit justorum gloria? quam grandis Sanctorum lætitia, cum unaquæque facies fulgebit ut Sol? Cum ordinibus distinctis, populum suum Dominus in regno Patris sui cœperit recensere: & meritis atque operibus singulorum promissa præmia restituet; pro terrenis cœlestia, pro temporalibus sempiterna, pro modicis magna? Revera cumulus felicitatis erit, cum Dominus adducet suos Sanctos in visionem paternæ gloriæ, & faciet in cœlestibus considerare, ut sit Deus omnia in omnibus.

C A P V T X V I.

Quomodo regnum cœlorum possit acquiri.

I. **O** Fœlix jucunditas, & jucunda fœlicitas, Sanctos videre, cum Sanctis esse, & esse sanctum: Deum videre, & Deum habere in æternum & ultra. Hæc sedula mente cogitemus, hæc toto desiderio desideremus, ut ad eos cito pervenire valeamus. Si quæras, quomodo istud potest fieri, vel quibus meritis, quibusve auxiliis? Audi: Res ista

O 5

posita

posita est in potestate facientis : quoniam regnum cœlorum vim patitur.

2. Regnum cœlorum, ô homo, aliud non quarit precium, nisi teipsum : tantum valet, quantum es. Te da, & habebis illud. Quid turbaris de precio ? Christus semetipsum tradidit, ut acquireret te regnum Deo Patri. Ita tu teipsum da, ut sis regnum ejus, ac non regnet peccatum in tuo mortali corpore, sed spiritus in acquisitione vitæ.

C A P V T X V I I.

Quid sit, & quid habeat Paradisus.

1. **O** Anima mea, revertamur ad civitatem cœlestem ; in qua scripti sumus, & cives decreti. Sicut enim cives Sanctorum, & domestici Dei, & sicut hæredes Dei, cohæredes autem Christi, consideremus inclytam nostræ urbis fœlicitatem, in quantum considerare possibile est. Dicamus ergo cum Propheta : O quam gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei : sicut latantium omnium habitatio est in te. Fundaris enim exultatione universæ terræ : Non est in te senectus, nec senectutis miseria : Non est in te mancus, nec claudus, neque gibbosus, neque deformatus ; dum omnes occurrunt in virum perfectum, in mensuram ætatis pulchritudinis Christi.

2. Quid hac vita beatius, ubi non est paupertatis metus, non ægritudinis imbecillitas ? Nemo læditur, nemo irascitur, nemo invidet, cupiditas nulla exardescit. Nullum cibi desiderium. Nulla honoris aut potestatis pullat

pulsat ambitio. Nullus ibi diaboli metus, infidix dæmonum nullæ, terror gehennæ procul. Mors neque corporis, neque animæ: sed immortalitatis munere jucunda vita. Nulla erunt tunc mala, nusquam discordia, sed cuncta convenientia; quia omnium sanctorum una erit concordia. Pax cuncta & lætitia continet, tranquilla sunt omnia & quiescunt; jugis splendor, non ut est ille qui nunc est sol, sed tanto clarior, quanto felicior; quia civitas illa (ut legitur) non egebit Sole, neque Luna; sed Dominus omnipotens illuminabit eam, & lucerna ejus est Agnus. Vbi Sancti fulgebunt ut stellæ, in perpetuas æternitates, & sicut splendor firmamenti, qui erudiunt multos.

3. Quapropter nox ibi nulla, nullæ tenebræ, concursus nubium nullus, nec frigoris ardorisve asperitas ulla, sed talis erit rerum temperies, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis adscendit, nisi illorum qui ea perfrui digni inveniuntur, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ. Verum super hæc omnia est, consociari choris Angelorum & Archangelorum, atque omnium cœlestium virtutum; intueri Patriarchas & Prophetas, videre Apostolos atque omnes Sanctos, videre etiam parentes nostros. Gloriosa sunt hæc; sed multo gloriosius est, præsentem Dei vultum cernere, & incircumscriptum lumen videre. Superexcellens gloria erit, cum Deum videbimus in seipso, videbimus & habebimus in nobis, quem cernere finis non erit.

CAPVT

C A P V T X V I I I .

*Quod homo non valet Deo vicem reddere
nisi per amorem.*

1. **A** Nima insignis Dei imagine, illustris similitudine, habet in sese ex Deo, quo admoneatur semper aut stare cum eo, aut ad eum redire, si mota suis affectibus, imo defectibus, fuerit. Et non solum habet unde respirare queat, in spe veniæ & misericordiæ, sed etiam unde audeat aspirare ad nuptias Verbi: & cum Deo inire fœdus societatis, atque cum rege Angelorum ducere suave jugum amoris.

2. Hæc omnia facit amor, si animo exhibeat se similem Deo per voluntatem; cui similis est per naturam, diligens sicut dilecta est. Solus enim est amor, ex omnibus animæ motibus, sensibus atque affectibus, in quo potest creatura, etsi non ex æquo, respondere auctori, vel ipsi mutuam rependere vicem. Amor ubi venerit, ceteros in se omnes traducit, & captivat affectus. Amor per se sufficit, per se placet, & propter se. Ipse meritum, ipse præmium, ipse causa, ipse fructus, ipse usus. Per amorem enim jungimur Deo.

3. Amor facit unum spiritum de duobus. Amor facit idem velle, & idem nolle. Amor facit prius mores componere, postmodum omnia quæ adsunt, tanquam non adsint considerare: tertio vero loco, munda cordis acie, superna & interna conspiceret, per amorem primum in saculo bene geruntur honesta,
post-

postmodum etiam honesta sæculi despiciuntur, ad extremum etiam Dei intima conspiciuntur.

C A P V T X I X.

Quod in nobis Deus requirat sibi simile.

1. **D**eus Pater charitas est, Deus Filius dilectio est, Spiritus sanctus amor Patris & Filii est. Hæc charitas & hæc dilectio aliquid simile requirit in nobis; scilicet charitatem, qua velut quadam affinitate consanguinitatis, ei sociemur, & jungamur. Amor dignitatis nescius, reverentiam nescit. Qui amat, per seipsum fiducialiter accedit ad Deum, familiariterque loquitur ei, nihil timens, nihil hæsitans. Perdit quod vivit, qui non diligit. Qui autem diligit, oculos suos semper habet ad Deum, quem diligit, quem desiderat; in quo meditatur, in quo delectatur, in quo pascitur, in quo impinguatur.

2. Iste talis sic devotus, ita cantat, ita legit, & in omnibus operibus suis sic est providus & circumspectus, quasi Deus adsit præsens ante oculos ejus, sicut revera adsit. Ita orat, quasi sit assumptus & præsentatus ante faciem majestatis in excelso throno: ubi millia millium ministrant ei, & decies centena millia adsistunt ei. Animam, quam visitat amore, expergeficit dormientem. Monet & emollit eam, & vulnerat cor ejus. Tenebrosa illuminat, clausa referat, frigida inflamat: mentem asperam & irascibilem & impatientem mitigat: vitia fugat: carnales

les affectus comprimit : mores emendat, reformat & innovat spiritum : lubrica ætatis motus actusque leves coërcet. Hac omnia facit amor cum præsens est : cum vero abscesserit, ita incipit anima jacere languida, ac si cacabo bullienti subtraxeris ignem.

C A P V T XX.

De confidentia animæ amanti Deum.

I. **M**agna res est amor, quo anima per semetipsam fiducialiter accedit ad Deum, Deo constanter inhæret, Deum familiariter percunctatur, consultatque de omni re. Anima quæ amat Deum, nil aliud potest cogitare, nil loqui; cætera contemnit, omnia fastidit. Quicquid meditatur, quicquid loquitur, amorem sapit, amorem redolet, ita amor Dei eam sibi vendicavit. Qui vult habere notitiam Dei, amet. Frustra accedit ad legendum, ad meditandum, ad prædicandum, ad orandum, qui non amat. Amor Dei amorem animæ parit, & eam intendere sibi facit. Amat Deus, ut ametur. Cum amat, nil aliud vult quam amari, sciens, amore esse beatos, qui se amaverint.

2. Anima amans, cunctis suis renunciat affectionibus, & tota soli incumbit amori: ut possit respondere amori, in redhibendo amore. Et cum tota se effuderit in amorem, quantum est ad aliud fontis perenne profluvium? Non pari ubertate concurrunt amor & amans, anima & Deus, creator & creatura: tamen si ex toto se diligit, nihil deest,
ubi

ubi totum est. Non timeat anima, quæ amat; paveat, quæ non amat.

3. Anima amans fertur votis, trahitur desideriiis, dissimulat merita: majestati oculos claudit, aperit voluptati, ponens se in salutari, & fiducialiter agens in eo. Amore anima secedit, & excedit à corporeis sensibus: ut sese non sentiat, quæ Deum sentit. Hoc fit, cum mens, ineffabili Dei illecta dulcedine, quodammodo sese sibi furatur, immo rapitur atque elabitur à seipsa, ut Deo fruatur ad jucunditatem. Nihil tam jucundum, nisi esset tam modicum. Amor dat familiaritatem Dei, familiaritas ausum, ausus gustum, gustus, famem. Anima, quam tangit amor Dei, nihil aliud potest cogitare, nil desiderare; sed frequenter suspirat, dicens: Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus meus.

C A P V T X X I.

Quid fecerit Deus propter hominem.

I. **D**eus amore venit ad homines, venit in homines, factus est homo. Amore Deus invisibilis servis suis factus est similis. Amore vulneratus est propter delicta nostra. Tuta & firma requies est infirmis & peccatoribus, in vulneribus Salvatoris. Securus illic habito, patent mihi viscera per vulnera. Quicquid ex me mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Domini mei: quoniam misericordia affluunt, nec desunt foramina per quæ affluant. Per foramina corporis patent mihi
arcana

arcana cordis, patet magnum pietatis sacramentum. Patent viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto.

2. Vulnera Iesu Christi plena sunt misericordia, plena pietate, plena dulcedine, & charitate. Foderunt manus ejus, & pedes ejus, & latus ejus lancea perforaverunt. Per has rimas licet mihi gustare, quam suavis est Dominus Deus meus, quoniam revera suavis & mitis, & multae misericordiae est omnibus eum invocantibus in veritate, omnibus inquirentibus, & maxime diligentibus. Copiosa redemptio data est nobis in vulneribus Iesu Christi Salvatoris nostri: magna multitudo dulcedinis, plenitudo gratiae, & perfectio virtutum.

C A P V T XXII.

*De recordatione vulnerum Iesu Christi
Domini nostri.*

1. **C**um me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi. Cum me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei, resurgo. Cum diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordiae Domini mei, & recedit à me. Si ardor libidinis moveat membra mea, recordatione vulnerum Domini nostri Filii Dei extinguitur. In omnibus adversitatibus non inveni tam efficax remedium, quam vulnera Christi. In illis dormio securus, & requiesco intrepidus.

2. Christus mortuus est pro nobis. Nihil
tam

tam ad mortem amarum, quod morte Christi non sanetur. Tota spes mea est in morte Domini mei. Mors ejus, meritum meum & refugium meum, salus, vita, & resurrectio mea: meritum meum, miseratio Domini. Non sum meriti inops, quamdiu ille miserationum Dominus non defuerit. Et si misericordiae Domini multae, multus ego sum in meritis. Quanto ille potentior est ad salvandum, tanto ego sum securior.

CAPVT XXIII.

Quod recordatio vulnerum Christi est efficax remedium contra omnes adversitates.

I. **P**ECCAVI peccatum grande, & multorum sum mihi conscius delictorum. Nec sic despero, quoniam ubi abundaverunt delicta, superabundavit & gratia. Qui de venia peccatorum suorum desperat, negat Deum esse misericordem. Magnam injuriam Deo facit, qui de ejus misericordia diffidit. Quantum in se est, negat Deum habere charitatem, veritatem & potestatem, in quibus tota spes mea consistit: scilicet in charitate adoptionis, in veritate promissionis, & in potestate redemptionis. Murmuret jam quantum voluerit, insipiens cogitatio mea, dicens: Quis enim es tu? & quanta est gloria illa, quibusve meritis illam obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebo: Scio cui credidi; qua charitate nimia adoptavit me in filium: quia verax est in promissione, potens in exhibitione, & licet ei facere, quod vult.

P

2. Non

2. Non possum terreri multitudine peccatorum, si mors Domini in mentem meam venerit; quoniam peccata mea illum vincere non possunt. Clavi & lancea clamant mihi, quod vere reconciliatus sum Christo, si eum amavero. Longinus aperuit mihi latus Christi lancea, & ego intravi, & ibi requiesco securus. Qui timet, amet: quoniam charitas foras mittit timorem. Nullum tam potens est, & tam efficax contra ardorem libidinis medicamentum, quam mors Redemptoris mei. Extendit brachia sua in cruce, & expandit manus suas, paratus in amplexus peccatorum. inter brachia Salvatoris mei & vivere volo, & mori cupio. Ibi securus decantabo: Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me, nec delectasti inimicos meos super me. Salvator noster caput inclinavit in morte, ut oscula daret suis dilectis. Toties Deum osculamur, quoties in ejus amore compungimur.

C A P V T XXIV.

Meditatio anima ad amorem Christi.

I. **O** Anima mea, insignita Dei imagine, redempta Christi sanguine, desponsata fide, dotata spiritu, ornata virtutibus, deputata cum Angelis! Dilige illum, à quo tantum dilecta es. Intende illi, qui intendit tibi. Quare quarentem te. Ama amatorem tui, à quo amaris: cujus amore præventa es, qui est causa amoris tui. Ipse est meritum, ipse præmium, ipse fructus, ipse usus, ipse finis. Esto sollicita cum sollicito, cum vacante

te vacans, cum mundo munda, cum sancto sancta. Qualis apparueris Deo, talis oportet ut appareat tibi: Deus suavis & mitis, & multæ misericordiæ, suaves, mites, dulces, humiles & misericordes requirit. Ama illum, qui eduxit te de lacu miseriæ, & de luto facis.

2. Elige illum amicum tuum præ omnibus amicis tuis, qui, cum omnia subtracta fuerint, solus tibi fidem servabit. In die sepulturæ tuæ, cum omnes amici tui recedent à te, ille te non derelinquet: sed tuebitur à rugientibus præparatis ad escam, & conducet te per ignotam regionem, atque perducet ad plateas supernæ Sion, & ibi collocabit te cum Angelis ante faciem maiestatis suæ, ubi audies illud Angelicum melos: Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c. Ibi est canticum lætitiæ, vox exultationis & salutis, gratiarum actio, & vox laudis, atque Alleluja in perpetuum. Ibi est cumulus fœlicitatis, supereminens gloria, superabundans lætitia, & omnia bona.

3. O anima mea, suspira ardentem, desideria vehementer; ut possis pervenire in illam supernam civitatem, de qua tam gloriosa dicta sunt: in qua, sicut lætantium omnium habitatio est. Amore potes ascendere. Amanti nihil est difficile, nihil impossibile. Anima quæ amat, ascendit frequenter, & currit familiariter per plateas cœlestis Hierusalem: visitando Patriarchas & Prophetas, salutando Apostolos, admirando exercitus Martyrum & Confessorum, chorosque Virginum

speculando. Cœlum, & terra, & omnia quæ in eis sunt, non cessant mihi dicere, ut amem Dominum Deum meum.

C A P V T XXV.

Nihil potest anima sufficere præter summum bonum.

1. **C**Or humanum in desiderio æternitatis non fixum, nunquam stabile potest esse; sed omni volubilitate volubilius, de alio in aliud transit, quærens quietem ubi non est. In his autem caducis & transitoriis, in quibus ejus affectus captivi tenentur, veram quietem invenire non valet, quoniam tantæ est dignitatis, ut nullum bonum, præter summum bonum, ei, sufficere possit: tantæ est libertatis, ut in aliquod vitium cogi non possit. Propterea, unicuique propria voluntas est causa suæ damnationis vel salvationis; & ideo nihil ditius bona voluntate Deo offertur. Bona voluntas Deum ad nos deducit, & nos in eum dirigit. Per bonam voluntatem Deum diligimus, Deum eligimus, ad Deum currimus, ad Deum pervenimus, & eum possidemus.

2. O bona voluntas, per quam ad Dei similitudinē reformamur, & ei similes efficimur. Ita amabilis est Deo bona voluntas, ut ipse in corde habitare non velit, in quo bona voluntas non fuerit. Bona voluntas, illius summæ majestatis Trinitatem ad se inclinat. Sapientia namque ad cognitionem veritatis illam illuminat: Caritas ad desiderium bonitatis inflammat; Paternitas in ea custodit quod creavit, ne pereat.

C A-

C A P V T XXVI.

Quid sit cognitio veritatis.

1. **Q**uid est cognitio veritatis? Primo, cognoscere teipsum; & quod esse debes, esse studeas; quod autem corrigendum est, corrigas. Deinde, cognoscere & amare creatorem tuum. Hoc enim est totum hominis bonum. Vide ergo, quam ineffabilis est divinæ charitatis erga nos dilectio. De nihilo nos creavit, & quicquid habemus donavit. Sed quia plus dileximus datum quam datorem, creaturam quam creatorem, cecidimus in laqueum diaboli, & facti sumus ejus servi. Deus vero misericordia motus, misit Filium suum quo redimeret servos; misit etiam Spiritum sanctum, quo servos adoptaret in filios: Filium dedit in precium redemptionis, Spiritum sanctum in privilegium amoris, se denique totum servat in hæreditatem adoptionis.

2. Ita Deus ut piissimus & misericordissimus, præ desiderio vel amore hominis, non solum sua, verum etiam & seipsum impendit: ut hominem recuperaret, non tam sibi, quam homini ipsi. Ut homines ex Deo nascerentur, primo ex ipso natus est Deus. Quis est tam durus, quem non emolliat amor Dei, sic hominem præveniens; tam inquam vehemens amor, quod homo propter hominem dignatus est fieri? Quis potest odisse hominem, cujus naturam & similitudinem videt in humanitate Dei? Revera qui odit illum, odit Deum; & ita perdit, quicquid facit.

3. Deus namque propter hominem factus est homo, ut esset redemptor qui est & creator, ut de suo redimeretur homo. Et ut familiarius diligeretur ab homine, Deus in similitudine hominis apparuit; & ut uterque sensus hominis in ipso beatificaretur, & reficeretur oculus cordis in ejus divinitate, & oculus corporis in ejus humanitate; ut, sive ingrediens, sive egrediens, in ipso pasqua inveniret natura humana condita ab ipso.

C A P V T XXVII.

Quid in nobis operetur missio Spiritus sancti.

1. **S**alvator namque noster natus est nobis, crucifixus & mortuus est pro nobis, ut morte sua mortem nostram destrueret. Et quia botrus carnis portatus fuerat ad torcular crucis, & expressione facta fluere coeperat mustum divinitatis; missus est Spiritus sanctus, quo vasa cordium prepararentur, & vinum novum in utres novos poneretur: primum ut corda mundarentur, ne infusum pollueretur: & postea ligarentur, ne infusum amitteretur. Mundarentur à gaudio iniquitatis, ligarentur contra gaudium vanitatis. Non enim quod bonum est venire potuit, nisi prius recederet, quod malum est. Gaudium iniquitatis polluit, & gaudium vanitatis effundit. Gaudium iniquitatis reddit vas sordidum, & gaudium vanitatis facit rimosum.

2. Gaudium iniquitatis est, cum peccatum diligitur: & gaudium vanitatis est, cum transito-

transitoria amantur. Ejice ergo quod malum est, ut quod bonum est, percipere possis. Effunde amaritudinem, ut dulcedine impleri possis. Spiritus sanctus gaudium est & amor. Ejice spiritum diaboli, & spiritum mundi hujus, ut accipias spiritum Dei. Spiritus diaboli operatur gaudium iniquitatis, & spiritus mundi gaudium vanitatis. Et, hæc gaudia mala sunt, quoniam alterum habet culpam, alterum occasionem culpæ. Veniet autem spiritus Dei, cum ejecti fuerint spiritus mali: & intrabit tabernaculum cordis, & operabitur gaudium bonum & amorem bonum: quo expellitur amor mundi, & amor peccati. Amor mundi allicit & decipit: amor peccati polluit, & ad mortem adducit. Amor Dei mentem illuminat, conscientiam mundat, animam latificat, & Deum demonstrat.

C A P V T XXVIII.

De operatione ejus qui diligit Deum.

I. **I**N quo amor Dei est, semper cogitat quando ad Deum perveniat, quando mundum derelinquat, quando carnis corruptionem evadat, ut veram pacem inveniat: semper habet cor suum & desiderium in superna elevatum. Quando sedet, quando ambulat, quando requiescit, vel quando aliquid agit, cor à Deo non recedit. Omnes ad amorem Dei exhortatur. omnibus amorem Dei commendat: & quam dulcis sit Dei amor, & quam malus, & quam amarus sit

amor sæculi, corde, ore, & opere omnibus demonstrat.

2. Deridet hujus sæculi gloriam, arguit sollicitudinem: & quam stultum sit, in iis quæ transeunt fiduciam habere, ostendit. Miratur cæcitatem hominum, qui hæc diligunt. Miratur etiam quomodo universa hæc transitoria & caduca omnes non derelinquunt. Omnibus existimat dulce, quod sibi sapit; omnibus placere, quod diligit; omnibus quidem esse manifestum, quod cognoscit. Frequenter Deum suum contemplatur, & in ejus contemplatione suaviter reficitur, tanto felicius, quanto frequentius. Dulce est enim semper ad considerandum, quod ad amandum & laudandum semper est suave.

C A P V T XXIX.

De vera cordis requie.

1. **R**evera hæc est vera cordis requies, cum totum in amorem Dei per desiderium figitur; nec quidquam aliud appetit, sed in eo quod tenet, foelici quadam dulcedine delectatur, delectando jucundatur. Si vero vana aliqua cogitatione vel rerum occupatione inde aliquantulum abstractum fuerit, summa cum festinatione illuc redire festinat; exilium reputans, alibi quam ibi moram facere. Nam sicut nullum est momentum, quo homo non fruatur vel utatur pietate divina; sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria,

2. Idcirco

2. Idcirco non levi crimine tenetur astringitur, quisquis in oratione cum Deo loquitur, & subito abstrahitur ab ejus conspectu, quasi ab oculis non videntis, nec audientis. Hoc autem fit, quando cogitationes suas malas & importunas sequitur: & aliquam vilissimam creaturam, ad quam mentis intuitus facile distrahitur, ei præfert: illam videlicet in cogitatione sæpius revolvendo vel cogitando, quem Deum, quem assidue debet recolere Creatorem, adorare Redemptorem, expectare Salvatorem, timere Iudicem.

C A P V T X X X.

*Quidquid mentis aspectum à Deo retrahit,
omnino fugiendum est atque
execrandum.*

I. **Q**uisquis amat mundum, tibi prospice quo sit eundum:

*Hæc via, quæ vadis, via pessima, plenaque
cladis.*

Fuge igitur, ô homo, paululum occupationes tuas, & absconde te modicum à tumultuosis cogitationibus tuis. Abjice nunc onerosas curas, postpone laboriosas dissensiones, vaca aliquantulum Deo, & paululum requiesce in eo. Intra in cubiculum mentis tuæ; exclude omnia præter Deum, & quæ valent ad quærendum eum; & clauso ostio quære eum. Dic nunc totum, cor meum, dic nunc Deo: Quæro vultum tuum, vultum tuum, Domine, requiro.

2. Eia nunc ergo, Domine Deus meus, tu doce cor meum, ubi & quomodo te quærat, ubi & quomodo te inueniat. Domine, si hic non es, ubi te quæram absentem? Si autem ubique es, cur te non video præsentem? Sed certe habitas lucem inaccessibilem. Sed quomodo accedam ad lucem inaccessibilem? Aut quis me deducet & inducet in illam, ut videam te in illa? Deinde, quibus signis, qua facie te quæram? Nunquam te vidi, Domine Deus meus, nunquam novi faciem tuam. Quid faciet, altissime Domine, quid faciet iste longinquus exul tuus; Quid faciet servus tuus anxius amore tui, & longe projectus à facie tua? En anhelat videre te, & nimis illi abest facies tua. Accedere ad te desiderat, & inaccessibilis est habitatio tua. Invenire te cupit, & nescit locum suum. Quærere te affectat, & ignorat vultum tuum.

C A P V T XXXI.

*Quod visio Dei perdita sit propter peccatum,
& miseria inventa sit.*

I. **D**omine, Deus meus es tu & Dominus meus, & nunquam vidi te: tu me fecisti, & refecisti, & omnia bona tua mihi contulisti; & nondum vidi te, neque novi. Denique ad te videndum factus sum, & nondum feci id, propter quod factus sum. O misera sors hominis cum hoc perdidit, ad quod factus est! O dirus ac durus casus ille! Heu, quid perdidit, & quid invenit? Quid abscessit, & quid remansit? Perdidit beatitudinem,
ad

ad quam factus est; & invenit miseriam ad quam factus non est. Abscessit, sine quo nihil foelix est; & remansit, quod per se non nisi miserum est. Manducabat tunc homo panem Angelorum, quem nunc esurit: manducat nunc panem dolorum, quem tunc nesciebat.

2. O tu Domine, usquequo? usquequo Domine oblivisceris nos? usquequo avertis faciem tuam à nobis? Quando respicies & exaudies nos. Quando illuminabis oculos nostros & ostendes nobis faciem tuam? quando restitues te nobis? Respice Domine & exaudi; & illumina nos, & ostende nobis te ipsum. Restitue te nobis, ut bene sit nobis, sine quo tam male est nobis. Miserare labores & conatus nostros ad te, qui nihil valemus sine te. Invita nos, adjuva nos. Obsecro, Domine, ne desperem suspirando, sed respirem sperando. Obsecro, Domine, amaricatum est cor meum sui desolatione, indulca illud tua consolatione. Obsecro Domine, esuriens cœpi quærere te, ne deserar jejunos à te; famelicus accessi, ne recedam impastus; pauper veni ad divitem, miser ad misericordem, ne recedam vacuus & contemptus.

3. Domine, incurvatus sum, & non possum nisi deorsum aspicere. Erige me, ut possim sursum intendere. Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, obvolverunt me, & sicut onus grave gravarunt me. Evolve me, & exonera me, ne urgeat super me puteus os suum. Liceat mihi suspicere lucem tuam vel de longo vel de profundo. Doce
me

me quærere te, & ostende te quærenti; quia nec quærere te possum, nisi doceas tu, nec invenire, nisi te ostendas. Quæram te desiderando, desiderem te quærendo, inveniam amando, amem inveniando.

C A P V T XXXII.

De bonitate Dei.

1. **F**Ateor, Domine, & gratias ago, qui creasti in me hanc imaginem tuam: ut tui memor, te cogitem, te amem. Sed sic est oblita attritione vitiorum, sic est obfuscata fumo peccatorum: ut non possit facere ad quod facta est, nisi tu renoves & reformes eam. Non tento, Domine, penetrare altitudinem tuam, quia nullatenus comparo illi intellectum meum. Desidero aliquatenus intelligere veritatem tuam, quam credit & diligit cor meum; neque enim quæro intelligere ut credam, sed credo ut intelligam. Ergo, Domine, qui das fidei intellectum, da mihi ut quantum scis expedire intelligam, quia es sicut credimus, & hoc es quod credimus: quia credimus te esse aliquid, quo nihil majus aut melius cogitari possit. Quid ergo es, Domine Deus? Quo majus meliusve nihil valet cogitari. Sed hoc quid est, nisi quod summum omnium solum existens per se ipsum, omnia alia fecit ex nihilo? Quicquid hoc non est, minus eo est quo nihil majus possit excogitari: sed hoc de te cogitari non potest. Quod ergo bonum deest summo bono, per quod omne bonum? Tu es itaque justus, verax, beatus, & quidquid melius est esse, quam non esse.

2. Verum

2. Verum malis quomodo parcis, si es totus & summe justus? An quia bonitas tua est incomprehensibilis, & latet in luce inaccessibili, & quam inhabitas? Vere in altissimo & secretissimo bonitatis tuæ profundo latet fons, unde manat fluvius misericordiæ tuæ. Nam cum totus & summe justus sis, tamen idcirco etiam malis benignus es, quia totus & summe bonus es. Minus namque bonus esses, si nulli malo esses benignus. Melior est enim qui & bonis simul & malis bonus est, quam qui bonis tantum bonus est. Et melior est qui malis & parcendo & puniendo bonus est, quam qui puniendo tantum. Ideo ergo misericors es, quia totus & summe bonus es.

C A P V T XXXIII.

De delectabili fruitione Dei.

I. **O** Immensa bonitas, quæ sic omnem intellectum excedis, veniat super me misericordia illa, quæ de tanta opulentia procedit: influat in me, quæ profluit de te. Parce per clementiam, ne ulciscaris per justitiam. Excita te nunc anima mea, & erige te & totum intellectum tuum, & cogita quantum potes, quantum & quale sit illud bonum, quod Deus est.

2. Si enim singula bona delectabilia sunt, cogita intente, quam delectabile sit illud bonum, quod continet jucunditatem omnium, & non qualem in rebus creatis sumus experti, sed tanto differentem, quanto differt à creatura Creator. Si enim est bona vita creata, quam bona est vita creatrix? Si jucunda
est

est salus facta, quam jucunda est salus, quæ facit omnium salutem? Si amabilis est sapientia in cogitatione rerum conditarum, quam amabilis est sapientia, quæ omnia fecit & condidit ex nihilo? Denique, si multæ & magnæ sunt delectationes in rebus delectabilibus, qualis & quanta est delectatio in eo, qui ipsa delectabilia fecit? O qui hoc bono fruetur, quid illi erit, quid illi non erit? Certe quicquid voluerit illi erit, & quid noluerit, non erit. Ibi quippe illi erunt bona animæ & corporis, qualia nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit.

C A P V T XXXIV.

Summum bonum appetendum est.

1. **C**Ur ergo per multa vagaris homuncio, quærendo bona animæ tuæ & corporis tui? Ama unum bonum, in quo sunt omnia bona, & sufficit. Desidera simplex bonum, quod est omne bonum, & satis est. Quid enim amas caro mea? Quid desideras anima mea? Ibi est quicquid amas: Ibi est, ibi est, quicquid amatis, quicquid desideratis. Si delectat pulchritudo, fulgebunt iusti sicut sol. Si velocitas, aut fortitudo, aut libertas corporis, cui nihil obfistere poterit, erunt similes Angelis Dei; quia seminatur corpus animale, surget corpus spirituale; potestate utique, non natura.

2. Si longa aut salubris vita: ibi erit sana aternitas & aterna sanitas; quia iusti in perpetuum vivent, & salus iustorum à Domino.

Si

Si satietas, satiabuntur cum apparuerit gloria Domini. Si ebrietas: inebriabuntur ab ubertate domus Dei. Si melodia: ibi Angeli concinent sine fine Deo. Si quælibet non immunda, sed munda voluptas: torrente voluptatis suæ potabit eos Dominus. Si sapientia, ipsa Dei sapientia ostendet eis seipsam. Si amicitia: diligent Deum plusquam seipsos, & invicem tanquam seipsos, & Deus illos, plusquam illi seipsos, quia illi illum, & se & invicem per illum; & ille se, & illos per seipsum. Si concordia: omnibus illis erit una voluntas; quia nulla in illis erit, nisi Dei summa voluntas.

3. Si potestas: omnipotentes erunt suæ voluntatis, ut Deus suæ. Nam sicut Deus poterit quod volet per seipsum; ita poterunt illi quod volent per illum: quia sicut illi non aliud volent, quam ille volet, ita ille volet quicquid illi volent: & quod ille volet, non poterit non esse. Si honor & divitiæ: Deus servos suos bonos & fideles supra multa bona constituet: immo filii Dei & Dii vocabuntur & erunt: & ubi erit unicus ejus, ibi erunt & illi hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. Si vera securitas: certe ita certi erunt, nunquam ullatenus illud bonum sibi defuturum, sicut certi erunt se non sua sponte illud amissuros, nec dilectorem Deum illud dilectoribus suis invitis ablaturum, nec aliquid Deo potentius, Deum & illos separaturum. Gaudium vero quale quantumve est, ubi tale ac tantum bonum est!

C A-

De mutua charitate Sanctorum in caelis.

1. **C**or humanum, cor indigens, cor expertum ærumnas & miseras, imo obrutum miseriis, quantum gauderes, si in his omnibus abundares? Interroga intima tua, si capere possint gaudium suum de tanta beatitudine sua. Sed certe, si quis alius, quem omnino sicut teipsum amares, eandem beatitudinem haberet, duplicaretur gaudium tuum: quia non minus gauderes pro eo, quam pro teipso. Si vero duo, vel tres, vel multo plures idipsum haberent, tantumdem pro singulis, quantum pro teipso gauderes, si singulos sicut teipsum amares. Ergo quid erit in illa perfecta charitate innumerabilium beatorum Angelorum & hominum, ubi nullus diliget alium minus quam seipsum? Non enim aliter gaudebit unusquisque pro singulis aliis, quam pro seipso.

2. Si ergo cor hominis de tanto bono suo vix gaudium suum capiet, quomodo capax erit tot & tantorum gaudiorum? Et utique, quantum quisque diligit aliquem, tantum de bono ejus gaudet. Et sicut in illa beata foelicitate unusquisque sine comparatione plus amabit Deum, quam se, & omnes alios secum: ita plus gaudebit absque æstimatione de foelicitate Dei, quam de sua, & omnium aliorum secum. Et si Deum sic diligent toto corde, tota mente, tota anima; ut tamen totum cor, tota mens, tota anima,
non

non sufficiat dignitati dilectionis: profecto sic gaudebunt toto corde, tota mente, tota anima; ut tamen totum cor, tota mens, tota anima, non sufficiat plenitudini gaudii.

C A P V T X X X V I.

De pleno gaudio vita aeterna.

1. **D**Eus meus, & Dominus meus, spes mea, & gaudium cordis mei, dic animæ meæ, si hoc est gaudium, de quo nobis per Filium tuum dicitis: Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Inveni namque gaudium quoddam plenum, & plusquam plenum: pleno quippe corde, plena mente, plena anima, pleno toto homine, gaudio illo adhuc supra modum supererit gaudium. Non ergo totum illud gaudium intrabit in gaudentes, sed toti gaudentes intrabunt in gaudium illud.

2. Dic Domine, dic seruo tuo intus in corde meo: si hoc est gaudium, in quod intrabunt servi tui, qui intrabunt in gaudium Domini sui. Sed certe gaudium illud, quo gaudebunt electi tui, nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Nondum ergo cogitavi aut dixi, Domine, quantum gaudebunt electi tui. Vtique tantum gaudebunt, quantum amabunt: tantum amabunt, quantum cognoscent. Et quantum te, Domine, cognoscent, quantum te amabunt? Certe nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit in hac vita, quantum te cognoscent & amabunt in illa vita.

Q

3. Oro

3. Oro te , Deus meus , cognoscam te
amem te , ut gaudeam de te. Et si non pos-
sum in hac vita ad plenum , vel proficiam de
die in diem usque dum veniat illud ad ple-
num. Proficiat in me hic notitia tua , ut ibi
fiat plena. Crescat in me hic amor tuus , ut
ibi sit plenus ; ut hic gaudium meum sit in
spe magnum , & ibi in te plenum. Deus ve-
rax , peto ut accipiam quod promittis , ut gau-
dium meum sit plenum. Meditetur inde in-
terim mens mea ; loquatur inde lingua mea ;
amet illud cor meum ; sermocinetur os
meum. Esuriat illud anima mea : sitiatur illud
caro mea , desideret illud tota substantia mea ,
donec intrem in gaudium Domini mei :
Qui est trinus & unus Deus benedictus in
facula , Amen.

Manualis finis.

MEDI-